

Forfatter: Skjoldborg, Johan

Titel: Arbejdets Personlighedsværdi

Citation: Skjoldborg, Johan: "Arbejdets Personlighedsværdi", i Skjoldborg, Johan: *Arbejdets Personlighedsværdi*, 1920, s. 1. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-skjold_05-root.pdf (tilgået 04. december 2023)

Anvendt udgave: Arbejdets Personlighedsværdi

JOHAN SKJOLDBORG

I SKYGGEN. Fortællinger. (1893).3. Oplag 1912.

EN STRIDSMAND. Fortælling. (1896).4. Oplag 1912.

KRAGEHUSET. Fortælling. (1899).3. Oplag 1912.

ALMUE. Billeder afsides fra. (1900).3. Oplag 1912.

WOLLE KROGH. Jydsk Folkelivsbillede. 1901.

GYLDHOLM. Arbejderroman. (1902).3. Oplag 1911.

BJÆRREGAARDEN. Fortælling. (1904).4. Oplag 1912.

SARA. En Kærlighedshistorie. (1906).2. Oplag 1912.

SØFUGLEN. Skildring fra Havet. 1908.

ENSOMME FOLK. Fortællinger. (1909.)2. Oplag 1912.

IDEALE MAGTER. Skuespil. 1911.

UDMARKSFOLKENE. Artikler og Taler. 1912.

PER HOLT. (Gyldholm II). Roman. 1912.

HIMMERLANDSBROEN. Fortællinger. 1913.

MIKKEL LARSENS DRENGE. Folke-livsskuespil i 3 Akter. 1914.

SPILLEMANDENS HJEMKOMST. Fortælling. 1914.

DYNÆS DIGTE. 1915.

NYE MÆND. Fortælling. (1916). 5. Oplag 1918.

JOHAN SKJOLDBORG

ARBEJDETS PERSONLIGHEDSVÆRDI ET FOLKELIGT FOREDRAG

**GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK
FORLAG - KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
- MDCCCCXX**

OPLAG 2000 EKSEMPLARER

GYLDENDALS FORLAGSTRYKKER:
KØBENHAVN

5

I en Organisationens Tid, som den vi lever i, er det naturligt at spørge, hvorfor vi organiserer os. Det almindelige Svar paa det Spørgsmaal er: „For at faa det mest mulige eller det fulde Udbytte af vort Arbejde.“

Ved det fulde Udbytte af vort Arbejde forstaar Folk i Almindelighed det fulde *økonomiske* Udbytte. Man siger, naar Dagen er gaaet, og man staar med Daglønnen i Haanden: her har jeg Udbyttet af mit Arbejde! Man mener, naar Aaret er gaaet, saa har man i sit Forretningsoverskud Udbyttet af Ens Arbejde.

Det er jo ravsuskende galt. For selv om man ved Livets Slutning stod med en Million — om man kunde tænke sig saadan et Udbytte af Arbejde — og man ikke havde faaet andet Udbytte af det end de Penge, saa var man dog bleven snydt og narret for de virkelige Værdier, for det fulde, egentlige Udbytte af Ens Arbejde.

Der er jo nemlig to Værdier i ethvert Stykke ordentlig Arbejde. For det første *Lønværdien*, det er nærliggende. Og med Hensyn til den skal enhver have det fulde Udbytte af sit Arbejde. Men dernæst 6 er den Værdi, som Arbejdets Glæde kan give Ens Sind; den Følelse af Menneskeværdighed som nedfældes i Ens Personlighed, naar man udfylder sin Plads med Ære; de værdifulde Egenskaber: Troskab, Ærlighed, Samvittighedsfuldhed, som man hver Dag kan uddrage af sit Arbejde; hele den personlige Udvikling, Forædling og Dannelse, man kan hente op af sin daglige Gerning, som man kan hente Kildevand op af Brønden, kort sagt, der er i Arbejdet foruden Lønværdien en anden og væsentlig: Værdien for Sjælen, Karakteren, Personligheden — *Arbejdets Personlighedsværdi*.

Og det er en Kilde, der springer ved Hvermands Dørtræ, det er Værdier, man ikke skal rende i Byen efter. Det afgørende for et Menneskes virkelige Kultur, Karakterkultur, sker ikke i Kirken, Forsamlingshuset eller lignende Steder en enkelt Dag nu og da, nej, det afgørende foregaar i Hverdagens Arbejdstimer, hvor vi tilbringer vort Liv.

Derfor maatte man, om man end ejede en Tønde Guld og nok at leve af alle Dage økonomisk, dog forlange Arbejde, thi Arbejdet er ikke alene det, hvorved vi tjener vor Føde og Klæder, men det er tillige et Middel, hvorved vi erhverver os Personlighedsudvikling.

Det er det, jeg vil tale om, og jeg vil prøve at kaste nyt Lys over denne vigtige Side af Arbejdet, saa det kan løftes op i dets rette Plan, i dets Glans og Højhed, dragende, fængslende, saa vi alle, hver i sin Stilling, kommer til at ære og elske det.

Danmarks Korn og Græs gror i Mulden, og hvis 7 det fjærnes derfra, visner det. Vi Mennesker har vor Rod i vort Arbejde, og fjærnes vi fra det, saa visner ogsaa vi. Læg derfor Mærke til en Mand, der kommer for langt fra hans Arbejde, se hvor han forkommer, forfalder som Personlighed. Exempelvis ser vi Folk sælge deres Forretning, deres Gaarde og i en forholdsvis ung Alder flytte ind til Købstaden eller Stationsbyen, hvor de vil leve af deres Penge og have det godt, som man siger, føre et Overklasseliv uden at arbejde. Det vil sige et Driverliv. De gaar hen og ser paa Toget, naar det kommer og naar det gaar, hjem at spise, at læse Dagens Avis og sove. Hver Dag, de lever, bliver de dummere og dummere, sløves mere og mere, visner. De er maaske kun 45—50 Aar. Driverter. Og enten man er Driverter, der lever af Kapital, eller man er Driverter i Pjalter, det er jo akkurat lige galt.

I vort Arbejde har vi det vigtigste Middel, hvorved vi udtrykker vort indre Væsen. Det er jo en Lov for alt levende, at Meningen med Livet for enhver er at udfolde sin Livsspire, at vokse, blomstre og bære Frugt. Det sker i vort Arbejde under Dagens Gang. Hvis I vil kende mig, saa se mit Arbejde, hvis jeg vil kende jer, lad mig da se jert Arbejde.

Menneskets Talent er forskellig, det er sin Sag, men Fusk i Arbejde giver Fusk i Karakteren. Og ved Ens Forhold til Arbejdet oprejses eller nedbrydes Menneskets Karakter. Saa ophøjet en Værdi har Arbejdet, selv det saakaldte simpleste.

Hvis Talen f. Ex. er om Digteren, er det klart, at han ved sit Arbejde udtrykker sit Væsen, idet han 8 jo direkte fremfører sine Stemninger, Følelser og Tanker. Men vil man maaske sige — hvorledes kan det at skure Gulv og sprede Møg være at udtrykke sin Sjæl?

Det er akkurat det samme.

Exempel:

For nogle Aar siden vandrede jeg hen over Heden og traf der en Husmand, som der havde plantet en

Have. Den var i forskellige Afdelinger, først Blomsterhaven og saa en Hæk, Urtehave og en Hæk, Frugthave og en Hæk. ... Jeg glemmer den aldrig. Nu da jeg fulgtes med Husmanden gennem hans Værk og gik fra den ene Afdeling og ind i den næste, fik jeg den samme herlige Følelse, som naar jeg gaar fra det ene Vers og ind i det næste Vers af et smukt Digt. Denne Have var, som Digtet, et Personligheds-udtryk, en Udstraaing af et Menneskes indre Væsen, der skænkede mig stor Værdi. Mens jeg fulgtes med ham, tænkte jeg, ja, saaledes som den Mand arbejder med sit, saaledes skal du skrive Digte ud af din Kærlighed, ud af dit inderste Væsen med samme Samvittighedsfuldhed, Skønhed og Glans. Naar jeg tænker paa betydningsfulde Indtryk, jeg skylder Tak, saa er der mange Ting: Personligheder, jeg har truffet, Taler, jeg har hørt, Digte, jeg har læst, men ogsaa denne Have staar i min Bevidsthed med samme Rang.

Nej, der er kun én Slags Arbejde, ikke grovt Arbejde og fint Arbejde, saadan som man plejer at dele det.

Jeg spurgte Husmanden, hvorfor han havde plantet den Have, og jeg tænkte, han vilde svare f. Ex: ja jeg havde jo det Stykke Jord, og det skulde jo dyrkes, og der kan gro Kartofler og Kaal, det er godt at ha' og spise om Vinteren, o.s.v. Jeg troede nemlig ikke, at han *vidste*, han havde udtrykt sit Væsen i sin Have. Men han svarede mig: „Det skal jeg sige dig. Jeg har altid syntes, at det var saa sølle at dø, og det saa slet ikke skulde være kendt, at En havde levet, men nu kan de da se, jeg har været her“.

Hvor havde den jævne Mand hentet sit Overblik, sin Værdighed, sin Dannelse, sin Personlighed, at han kunde give det Svar? I sit daglige Arbejde.

Som Personligheden udfolder sig under og ved Arbejdet, saaledes er der ogsaa i ethvert Stykke godt Arbejde en Personlighed. Den originale Skolemand Kristen Kold, der virkede i vort Land i Midten af forrige Hundrebaar, samlede Bønderkarlene paa sin Skole. Gulvet i Skolestuen var rent, hvidtskuret. Nu kom Bønderkarlene den Gang ude fra Danmarks Lergulve, hvor de var vant til at spytte saa meget de vilde, og den Vane fortsatte de med inde paa Kolds hvidtskurede Gulv. Da sagde han til dem, det maa I ikke, værsgod at benytte Spyttebakkerne. Nu syntes de dengang, at det var en overdreven Finhed at spytte i saadan en Tingest, og en af Karlene spurgte derfor Kold, om hans Gulv var for godt at spytte paa. Nej, svarede Kold, det er det ikke, men min Søster har skuret Gulvet, og hendes Arbejde det er for godt at spytte paa.

10

Som ved et Lys, der tændes, forstod de alle, hvor rigtigt og smukt det var, de forstod, at der var en Personlighed i Arbejdet. Og at den skal man ære.

Naar Aftenen kommer, og jeg har min Dagløn, min Embedsløn eller min Forretningsløn i Lommen, er jeg mere værd i Penge, end jeg var om Morgenens. Men jeg er ogsaa mere eller mindre værd som Personlighed, eftersom jeg har arbejdet.

Jeg gik en Gang og talte med en Murersvend i København. Han syntes, det var saa herligt at være Murer, at bygge op Huse til Menneskeboliger og bygge dem solide og smukke. Vi kom da forbi nogle høje Huse. Han standsede: Se, de Huse har jeg ogsaa været med til at bygge, men hver Aften jeg gik hjem, syntes jeg, at jeg var en ringere Mand, end naar jeg gik ud om Morgenens. — Hvorfor det? spurgte jeg. — Jo, for det er falske Huse, Humbugs-huse, Svindleri og Bedrageri. Men jeg fik en god Løn, og jeg havde intet andet Arbejde.

Se denne jævne Murersvend kunde jo lige saa godt ha' sagt i vort Sprog her: Min Løn værdi fik jeg godt nok ud af de Dage, men jeg tabte i Personlighedsværdi.

Lad os tænke os to Mand gaa til Dagens Arbejde, den første har Sans ogsaa for Personlighedsværdien, den anden kun for Løn værdien.

Den første vaagner. Da tænker han øjeblikkelig, nu kommer der en ny Dag, aa, hvor det er vigtigt, *fordi* det er et Stykke af mit Liv. Hvis jeg nu kunde faa en fin Dag idag (altsaa en god Dag for ham hans Kone og Børn og Tjenestefolk, kort dem, han 11 samarbejder og samlever med) — og jeg fremdeles kunde faa 365 fine Dage, saa havde jeg, naar Aaret var gaaet, 365 Perler i Aarets Krans. Saa var det fint at leve. Nu vil jeg i al Fald gøre *mit*. Og dernæst er det praktisk at tænke, at det første Menneske, jeg møder, naar jeg staar op, er morgengnaven. Saa skal jeg passe paa, at ikke jeg ogsaa er det, for saa kan vi nemt straks ødelægge den smukke Tegning.

Den Mand holder en Slags verdslig Andagt. Og man kan vel næppe tænke sig et Menneske gaa med større Ærbødighed og Alvor til sit Arbejde. Vi kan ogsaa sige, at den Mand stemmer sit Sind. Vi stemmer Pianoet, for at Tonerne kan blive rene, og Harmonierne kan blive skønne; denne Mand stemmer sit Sind, for at Dagens Arbejdstoner kan blive rene, og Samarbejdets og Samlivets Harmonier kan blive skønne. Han er en Kunstner, en Livs-Kunstner. Vi kan ikke alle blive Særkunstnere som Malere og Billedhuggere o.s.v. men Livs-Kunstnere kan vi alle blive, naar vi gaar bevidst til vort Stof, og Stoffet er vort daglige Liv og vort Arbejde.

Nu staar Manden op frisk og glad og stemt. Den Mand gaar bevidst til sin Dag og venter sig noget af

Dagen for sin Personlighed, han længes efter den, og han elsker den.

Den første, han møder, er Konen. Hun kommer fra Køkkenet, hun har sat Kaffekedlen over, men det røger, det driller hende, og hun er mørk i Sindet og har Rynker i Panden. Men da hilser hendes Mand hende muntert og morgenfrisk „Godmorgen, Maren!“ Der er Dagens skønne Lys i hans Øjne og 12 Kærlighedens Toner i hans Hilsen. Hendes Sind kommer i Bevægelse og stemmes hurtigt i samme Dur som hans.

Nu er der paa Gulvet et Par Smaafyre, som er oppe at slaas om en Hose eller en Træsko, de er vrede, siger onde Ord, bander maaske, sparker, græder. Det maa han ogsaa ha' ordnet. Og han ordner det ikke paa den Maade, at han gir dem en Lussing og smider dem ud, — det var jo heller ingen Ordning. Men saasnart de hører Faderens gode Røst, giver det straks en Forandring i deres Tilstand. Læg Mærke til, at Børn og Dyr og Idioter, alle uudviklede Væsener har en vidunderlig sikker og hurtig Opfattelse af et andet Væsens Stemning og Mening gennem Røsten, gennem Betoningen. Han løfter sine Dreng paa sine Arme. De glemmer hurtigt deres Vrede og gaar let over i en harmonisk Sindstilstand. — Saa er de færdige.

Manden gaar videre ned gennem sit Værksted eller sin Stald. Han hilser sin Karl med den samme gode Morgenhilsen. Da tænker Karlen, aa, hvor det er en herlig Mand at tjene, saaledes hilser han mig hver Morgen som en Ven og Arbejdskammerat. Og det er han.

Maaske er der ogsaa en Læredreng eller Tjenestedreng i Gaarden. Maaske er han end ikke konfirmeret. I saa Fald tænker denne Mand, at det jo er en Misforstaaelse, at den Dreng vaagner i hans Gaard. Han skulde nemlig ha vaagnet hos sin Far og Mor, hvor alle Danmarks Børn skulde vaagne, saa længe de er Børn. Men paa Grund af ugunstige Forhold 13 vaagner han nu i min Gaard. Jeg vil dog erstatte den bette Dreng noget af det store Tab, han maa lide ved ikke at være hjemme; han skal i det mindste mærke, at jeg vil være god ved ham. Og i Overensstemmelse dermed klapper han hans Kind og siger et venligt Ord til ham. Han kæler ikke for ham, han lader ham kun forstaa sin Følelse. Og den lille Dreng gaar saa tryk til den lille Gerning, der er ham betroet, ligesom velsignet, tryk fordi han ved, at skulde der komme noget i Vejen for ham, kan han gaa til sin Husbond; han er ham god.

Nu er Instrumenterne stemte, og Dagens, Arbejdsdagens Musik kan begynde. Det er sandsynligt, at de Folk foruden Lønværdien tillige vil faa Personlig-hedsværdien ud af deres Arbejde.

Den anden Mand vaagner, han der kun tænker paa Lønværdien. Det første, han gør, er at se paa Klokkeren, og den er jo altid formange for den Slags Folk. Da hvæser han: Død-og-Pine, svinger Benene over Sengestokken, flyver i Tøjet og stryger hen gennem Huset, skubber Børnene og Kællingen til Side, kalder og raaber og skælder, saa Folk og Høvder bliver saa skræmte, urolige og arrige, at det kan blive Middag og Aften, før det er kommen i Orden — og maa-ske det aldrig sker.

De er maaske Naboer de to. Den ene er en Livs-Kunstner og den anden mildest talt en stor Klodrian. Den ene faar Personlighedsværdien ud af Dagens Arbejde, den anden ikke.

Igen et lille Træk af det virkelige Liv.

For nogle Aar siden gik jeg gennem en større 14 dansk Provinsby. Jeg havde Brug for en Pibespids og saa paa Skiltene. Saa stod der et Sted „Jensen, Kunst- og Knokkeldrejer“ og jeg tænkte, dér er det nok, du skal ind.

Det var en ældre Haandværker, han havde et klogt og ædelt Udtryk i sit Ansigt. Med Menneskenes Ansigter forholder det sig nemlig saaledes. Saalænge Folk er unge, ligner de meget hinanden; de har pæne, glatte Ansigter, der noget ligner hvidt Papir, hvorpaa der ikke staar skrevet noget endnu. Naar Folk bliver ældre, staar der noget i deres Ansigter, og i somme Ansigter er det godt, i andre er det mindre godt. Hvad der kommer til at staa i et Menneskes Ansigt beror paa, hvordan han forholder sig til sit Arbejde. En Mand, der samler sine Personlig-hedsværdier op hver Dag og faar dem med sig, han faar, naar han bliver ældre eller gammel, et klogt og ædelt Ansigt. Det Ansigt er hans Kapital, hans sammensparede Personlighedsværdier, den aandelige Sum af hans Arbejdsdage under Livets Gang. Det kan jo ogsaa godt være, han har samlet sig nogle Lønværdier ved Siden af.

Men den Mand, der *kun* faar Lønværdien ud af sine Dage, *kun* Pengeværdien, han faar efterhaanden et grumset Ansigt og tilsidst, om han bliver ved med det, et rigtigt gammel beskidt Ansigt. Thi hvad der lever Aar for Aar, skrevet paa din Pande staar.

Naa, Drejeren, vi her taler om, var en af de lykkelige. Vi kom i Snak, snart talte han alene, og jeg lyttede som til et fint Foredrag. Hvad talte han om, da det var saa fængslende? Han talte om Piber hele 15 Tiden. Han talte om sin daglige Gerning, som han elskede, og der er intet, der er saa herligt at høre paa, som naar et Menneske taler om det, han har kært. Mens han talte, fik jeg et værdifuldt Personligheds-indtryk af denne Mand. Det var det vigtigste; saa er det jo temmelig ligegyldigt i denne Forbindelse, *hvad* det drejer sig om. Ligesom et Digt om en Dugperle kan være ligesaa værdifuldt som et Digt om de evige Stjærner.

Jeg spurgte ham, om han vilde gøre mig en Tjeneste. Hvad det var? Vil De lave mig en Pibe, for det første af ægte Stoffer, for det andet af ædel Form og endelig en Pibe, som kan passe til mig.

Han svarede, at det kunde han maaske nok. Men — han kendte mig jo ikke og vidste ikke, hvorledes jeg vilde behandle den Pibe.

Jeg skal sige Dem hvorledes jeg vil behandle den Pibe. Mens De laver den til mig, foregaar der følgende. De nedfælder i den under Arbejdets Gang deres Omtanke (og faar de en god praktisk Ide, sætter De den straks ind til mig), Deres Skønhedssans, Deres Glæde og Lyst, Deres venlige Tanke til mig — kort sagt Deres Personlighed. Der foregaar med andre Ord noget af samme Art som da Gud tog en Klump Ler og dannede en Krop af og derefter indblæste sin Livsaande, sin Personlighed, og det blev levende.

Af saa høj Oprindelse er Arbejdet, det daglige Livs jævne Arbejde. I den Glans skal det ses, saa hæves det til sin rette Værdighed (ikke alene som nødvendig til økonomisk Opholdelse, men som et 16 Middel til Personlighedsudvikling). Og saa kommer vi til at ære og elske Arbejdet paa en ny Maade.

Drejeren lovede at lave Piben til mig. Det var om Paasken. Ved Høst kom jeg atter gennem Byen og vilde have min Pibe.

Den er desværre ikke færdig, svarede han, for der er et vanskeligt Punkt i den. Det er ikke med Hensyn til Skruer og Geviner og den Slags, men nu ved jeg, hvem De er, og jeg vil gøre Dem glad hver Gang De tænder Piben. Af den Grund vil jeg ha' flettet noget ind etsted om „Min Hakke, min Skovl og min Spade“, men det skal være stille og fint, og jeg har endnu ikke fundet det. Men det kommer nok.

Til Juleaften modtog jeg Piben. I et Mellemsykke af Elfenben havde den gamle Drejer udskaaret til den ene Side et Husmandshus i Aften-Solstraaler, til den anden Side Faderen, der med sit Redskab paa Nakken kommer fra Arbejde. Og i Mellemgrunden en lille Dreng, der løb sin Fader i Møde. Sigtende til Verset: „Naar Solen gaar ned i et luende Baal“.

Og det gjorde den gamle Pibedrejer for at glæde mig. Jeg betalte ham Horn og Ben og Sølv og Arbejdstid efter Prislisen. Men med min Tak og min Forstaaelse af hans Arbejde glædede jeg hans Sjæl.

Som Mureren og Husmanden før (og mange andre jeg har truffet) er denne Drejer Exempler paa, hvorledes de skønne og fine Tanker her fremføres ikke svæver i Luften, men har Tilknytning til det virkelige Liv. Og de stadfæster for mig den Tro, at en poetisk eller ideel Forstaaelse af Arbejdet er lige saa naturlig for Mennesket som en ren materiel. Og jeg er overbevist om, at det er muligt, naar vi faar Ret, Ro og Orden i vore Arbejdsforhold paa Jorden, eller samtidig men — men heller ikke før — at føre Arbejdsgivere, Arbejdere, os alle bevidst frem til denne ny Opfattelse af Arbejdet her er Tale om, en Opfattelse, der vil betyde et nyt Afsnit i Menneskets Liv og Lykke.

Det er nok rigtigt, at Maskintiden, vi lever i, er mindre gunstig i den Henseende end Haandværker-tiden var. Jeg er tilbøjelig til at tro, at Maskintiden har bortcentrifugeret en Del af Arbejdets Personligheds-værdier, gjort det vanskeligere for den enkelte at uddrage Poesien af hans Hænders Gerning. Men hvis dette er rigtigt, saa rejser denne Sag jo et Livsspørgs-maal for Individet og et Verdensspørgsmaal for Samfundene. Thi Folkenes Millioner staar daglig ved Hjulene, og hvis de som Personligheder forringes, saa maa Tabet erstattes paa en eller anden Maade.

Det i denne Sammenhæng gunstigste Arbejde er vel nok det at dyrke Jord. Man skulde synes, at det hver Dag at pusle om Kyllinger og Smaagrise, der hvert Øjeblik kalder paa Ens Omhu og gror levende under Ens Hænder, vilde være lykkeligere Vilkaar end at staa i Støv og Larm og dreje Knappenaalsho-veder fra Morgen til Aften.

Men uagtet vi har haft Højskolebevægelser, Frihedsbevægelser og andre gode folkelige Strømninger, er Landbrugerne gennemgaaende endnu sløve paa dette Punkt, som andre Stænder, endnu ikke i sit levende poetiske Forhold til sin daglige Gerning. Thi 18 hvis det var Tilfældet, havde næppe saa mange været ivrige efter at faa deres Sønner bort fra Danmarks Jord og Faderens Gerning for at komme ind til en Bestilling, de mente var finere end at være Bonde.

Det har jo nemlig for en stor Del hidtil været saa-ledes, at Ungdommens borgerlige Ideal her i Landet har været at tage Præliminærexamen og saa at komme ind i en af de fire Etater og begynde med en Løn paa 570 Kr. paa egen Kost. Hvis deres Forældre kunde føde dem saalænge, kunde de gifte sig, naar de blev halvgamle Folk, Pensjon fik de, naar de blev gamle, og naar de saa i Tide fik dem en Gravplads paa Kirkegaarden, se saa var de paa den sikre Side i Tilværelsen. De Unge mente, at mere herremæs-sigt, end at lugte af Marken og ha' Muld i Træskoene, var det at sidde bag et firkantet Hul og sælge Billetter. Og faa en Uniform paa. Og blive fotograferet. Og komme hjem og staa paa Kommoden i Kabinet. Og de Gamle kunde, naar der kom Fremmede, pege paa Billedet og sige: „Ja det er vor Søn, der staar der i hans Uniform“. Selv om det kun f. Ex. er en Sporvognskonduktør.

Maaske stammer den Respekt for Uniformen for de Gamles Vedkommende fra den Tid, da Folket blev kommanderet og tyranniseret af dem med Uniformen, og for de Unges Vedkommende fra en sløvet Sans for Initiativ og Chance i Livets brogede Spil.

Lad os som Modsætning tage en lille Skitse fra Landet, hvor man en tidlig Foraarsdag kører Møddingen ud paa Agrene. Møglæssene hakkes af og den dejlige Ammoniaklugt driver hen over Markerne. 19 Det er Foraarets Tegn og Tid. Henne over den vintergrønne Rug slaar Lærken sine jublende Triller i Luften, Vejene kranses af den gyldne Løvetand, Smørblomster vokser frem i Engene, og Gæslingeblomsten pipper frem paa Agrene. Foraarssolen straa-ler varmt over det altsammen. Og her gaar jeg midt i den frie Natur, pløjer, saa Flinten gnistrer i de sorte Furer, og hvide Maager kredser om mig. Jeg har faaet den herlige Gerning at avle Danmarks Føde, jeg maa stræbe; det er vigtigt for mit Folk.

Kan der tænkes et mere oprindeligt, mere betydningsfuldt og mere poetisk Arbejde end det at dyrke Jorden.

Manden er herligst at se ved sit Arbejde. Jeg boede en Gang i Nærheden af en større Landsby, hvor der var et Bødkerværksted med Mester og tre Svende. Jeg er mange Gange gaaet derind alene for at opbygges, glædes og opmuntres ved den festlige Hammer-Sang, der som et Udtryk for raske Mænd tonede gennem Værkstedet.

Men ogsaa Kvinderne forekommer mig herligst at se ved Arbejdet — i Overensstemmelse med det gamle danske Ord: „Man skal skue en Pige i et Dejtrug og ikke i en Springdans“.

F. Ex. en Frøken Datter, der hjælper sin Mor, Fruen i Huset, med egne Hænder gør Hjemmet hyggeligt og laver Maden til Far og Brødrene kommer fra Arbejde. Det vil gi' Muskler, Sundhed, Skønhed og et muntert Sind. Og det vil gi' Hjemliv og Hjemglæde.

Lad os tænke os en ung Pige ved Vadskebaljen. 20 Hun har brættet Ærmerne op og Kjolen til Side fra Halsen for rigtig at kunne ta' fat. Hendes nøgne Arme og Hals er unge og skønne, og det er tiltalende, fordi Blottelsen er begrundet i hendes Arbejde. Hvis hun derimod blotter sine Arme og sin Buste i Balsalen, er det ikke saa skønt, fordi det er der ingen Grund til, med mindre der er saa varmt i Lokalet, at man ikke kan holde ud at ha' Klæderne paa.

Den unge Piges Kind er favr og rød som et Æble i September, og hendes Øjne er blanke og straalende, en Skønhed, som Arbejdet skænker hende. Hun nynner nok en Stump Vise, for ethvert sundt Menneske bliver navnlig ved legemlig Arbejde munter stemt. Og mens hun vadsker, stiger Dampen op af Karret og lægger sig som Dugdraaber i hendes Haarpurl, der staar i Krus om hendes hvide Pande.

Hvilken Glans og Skønhed er der ikke over denne friske Naturpige ved Arbejdet. Man faar Glæde alene af at se hende. Hun skal se sig godt for, om hun, naar hun bliver udstablet med hele Mode-Stadsen, kan virke saa fængslende og dragende.

Mangen Dame ønsker, hun havde denne unge Piges favre og friskrøde Kind. Men da hun ikke vil eller kan arbejde legemlig, saa køber hun noget, som hun smører paa med en Kvast. Hvor fattigt! Og uægte! Kunstigt! Det virker som naar en Bondekone, der bor midt mellem Kabbelejer og Kornblomster, sætter Papiersroser i Nipsvaser.

Da Adam gravede og Eva spandt,
sig hvem var da en Adelsmand.

21

Ja Arbejdet er i Sandhed en Velsignelse, der er en Lovsang værd.

— At Mennesket er materielt, ser vi daglig, men man regner fejl, hvis man mener, at Mennesket *kun* er et materielt Væsen. Poesien og Idealerne slumrer i Folket, det kan vækkes til blomstrende Liv helt ned gennem Massen.

Naar de saakaldte Arbejdsgivere og de saakaldte Arbejdere, naar vi alle kommer til at forstaa, at Livets Herlighed beror ikke alene paa den personligt materielle Fordel, men paa Fælleslivets lykkelige Trivsel, og at Indgangen til denne Forstaaelse ligger i Tilegnelsen af Arbejdets Personlighedsværdi, saa har vi den ny Tid.

Her er den ny Vækkelse, Verden trænger til.

Jeg vil slutte med en Sætning, hvori vi har krystalliseret som i en lille Perle, det vi her har talt om. Det er desuden en Sætning af Verdens mest bekendte Arbejder, nemlig Tømmermanden fra Nazaret.

Sætningen staar ikke i Bibelen. Men da nogle engelske Oldkyndige — har jeg læst — i Slutningen af forrige Hundrebaar gravede, i de ægyptiske Oldtidsminder, fandt de en Dag et Blad, hvorpaa der stod:

„Jesus sagde: „Løft Stenen, saa skal du finde mig. Kløv Træet, saa vil jeg være til Stede.“